

SOUČINNOST VOJSK PŘI PŘECHODU PŘEDNÍHO OKRAJE OBRANY ZAUJÍMANÉ V HLOUBCE

Podplukovník Josef Bláha

V soudobých operacích může často docházet k tomu, že bojující svazky, svazky, útvary nebo jednotky budou přecházet obranu zaujatou vojsky podřízenými jiným velitelům. Přitom je nutno si uvědomit, že zpravidla půjde o vojska donucená nepřátelskou činností provést odchod s cílem vyvést vojska zpod úderů zbraní hromadného ničení nepřítele, z hrozícího obklíčení a zničení, nahradit vzniklé ztráty, provést doplnění lidmi i materiálem, opravy a údržbu bojové techniky a připravit se k plnění dalšího úkolu. Budou tedy předem zaujatou obranu přecházet vojska vyčerpaná předcházející bojovou činností, často pomíchaná bez plných organických celků, ustupující za silné převahy nepřítele, který se bude často snažit proniknout za odcházejícími vojsky, využít složité a často nejasné situace a z chodu se zmocnit předem zaujaté obrany.

K překročení předního okraje obrany odcházejícími vojsky dochází nejčastěji při vedení obranného boje nebo operace; může však k němu dojít i v útočné operaci, provede-li nepřítel mohutný protiúder a napadená vojska, která utrpěla značné ztráty atomovými údery nepřítele, jsou nucena ustoupit a překročit obranu zaujatou v hloubce zálohami nebo částí sil druhého sledu. V obranné operaci na příklad armády prvního sledu frontu jsou donuceny ustupovat, vést boj na několika postupně zaujímaných obranných čarách s cílem získat čas k organizaci a zaujetí obrany v hloubce nově přisunutými operačními zálohami. V konečné fázi odchodu pak tyto armády prvního sledu nebo aspoň některé jejich svazky budou přecházet tuto předem zaujatou obranu. Přitom je výhodné zabezpečovat přechod fronty zaujetím dočasné obrany v předpolí silnými zadními voji na výhodné terénní čáře vzdálené tak, aby nepřátelské dělostřelectvo nemohlo napadat vojska přecházející přední kraj. Hlavní síly pak mohou organizovaněji překročit frontu a za nimi pak ji překročí zadní voje, jejichž odchod musí být všestranně zabezpečován vojsky v obraně.

Také vojska bránící zabezpečovací pásmo budou po splnění úkolu překračovat první pásmo obrany v těžké a složité situaci. Rovněž při boji o taktickou a někdy i operační hloubku obrany budou svazky bránící na příklad první pásmo obrany překračovat vojska na druhém pásmu po jejich sražení s prvního pásma obrany. K tomuto případu bude docházet zvláště tehdy, bude-li hlavní úsilí obrany soustředěno na druhém pásmu obrany (viz schéma 1).

Zvláště složitá situace vznikne, bude-li nutné vyvést vojska napadená atomovými údery při protiúderu nepřítele a překračovat přední okraj spěšně zaujímané obrany v hloubce.

Je pochopitelné, že při této bojové činnosti vojsk bude mít zvláštní důležitost pečlivě provedená a všestranně zabezpečená součinnost mezi vojsky odcházejícími do hloubky a vojsky v obraně. Těmto otázkám jsme dosud v naší armádě věnovali menší pozornost a v celku se o nich nikde podrobněji nepojednává.

Na základě některých praktických zkušeností chci ve svém článku zdůraznit hlavní otázky, které je nutno řešit při organizaci součinnosti pro přechod předního okraje obrany. Přitom je třeba mít na zřeteli, že součinnost musí podrobně provést vyšší velitelé a štáby a nespolehat na provádění doplňkové součinnosti na nižších stupních.

Při organizaci součinnosti vojsk bojujících v předpolí s vojsky, která zaujímají nebo zaujala obranu v hloubce, musí být řešeny tyto hlavní otázky:

1. Prostorové a časové vymezení bojové činnosti ustupujících vojsk před předním okrajem obrany, možné způsoby podpory jejich boje prostředky vojsk v obraně a prostředky nadřízených velitelů.

2. Průchod hlavních sil odcházejících vojsk předním okrajem obrany a způsob převzetí boje s nepřítelem vojsky v obraně.

3. Činnost vojsk, která překročila přední okraj obrany v obranných pásmech svazků (svazů).

Organisace součinnosti v každém uvedeném období má své zvláštnosti. V době, kdy ustupující vojska bojují na dalekých přístupech k obraně, musí být organisace součinnosti zaměřena zvláště na možnost jejich podpory takovými prostředky vojsk v obraně, které mohou zasáhnout ve velkých vzdálenostech (řízené střely, letectvo, zbraně hromadného ničení) a prostředky nadřízeného velitele.

Důležité jsou zvláště časové a prostorové možnosti odcházejících vojsk, které budou mít přímý vliv na činnost vojsk v obraně. Závěry o možnostech vojsk vyplynou z důkladného rozboru situace nepřítele a vlastních vojsk. Významnou úlohu kromě houževnatého odporu ustupujících vojsk a zatarasování bude mít klamání nepřítele o skutečných směrech odchodu hlavních sil, které umožní navést hlavní síly nepřítele do prostorů, kam budou při organizaci součinnosti domluveny zásahy prostředků nadřízeného velitele, zejména zbraní hromadného ničení, vojsk v obraně i prostředků odcházejících vojsk.

Organisaci součinnosti pro toto období je výhodné provést na mapě (plastickém stole) na VS armády, do jejíhož pásma vojska odcházejí.

Organisaci součinnosti musí být přítomni představitelé odcházejících vojsk, vojsk v obraně, nadřízených štábů, letectva a speciálních útvarů atomového napadení. Bude-li dost času, je možné upřesnit některé hlavní otázky součinnosti také v terénu v prostoru mezi odcházejícími vojsky a předním okrajem obrany. Zvláštní pozornost je nutné věnovat použití biologických bojových prostředků na odcházející vojska, aby nebyly odcházejícími vojsky zavlečeny do vojsk v obraně infekční nebo epidemické choroby.

V době bojů v předpolí musí hlavní tíhu odpovědnosti za součinnost převzít orgány vyslané od vojsk v obraně a od nadřízených štábů k odcházejícím svazkům, neboť jejich velitelé a štáby budou plně zaměstnáni řízením boje ustupujících vojsk.

Nejkritičtější pro úspěšné zakončení přechodu hlavních sil přes přední okraj obrany a zabezpečení včasného převzetí boje s nepřítelem vojsky v obraně je doba, kdy se boj přiblíží na blízké přístupy k přednímu okraji zabezpečovacího pásma nebo předního okraje prvního pásma obrany.

Proto věnuji otázkám součinnosti v tomto období zvláštní pozornost.

Tak především je třeba vyřešit způsob přechodu vojsk z předpolí přes zaujatou obranu. Proto je nejvýhodnější přímo domluvit osy odchodu, a to tak, aby odcházející svazek mohl používat nejméně dvou až tří os odchodu. Přitom je výhodné pro každý odcházející svazek nebo pro dva sousední odcházející svazky vyčlenit zvláštní osu pro přísuny a odsuny a pro přesuny orgánů velení.

Jen ve výjimečných případech je možno přecházet frontu i mimo vyhrazené komunikace, avšak pak musí být tyto možnosti přechodu předem domluveny a musí být určeni průvodci od bránících se vojsk.

Dále při organizaci součinnosti nutno domluvit, jak a kým budou vytyčeny osy odchodu. Je výhodné, provedou-li vytyčení os odchodu bránící se vojska ještě před předním okrajem obrany, nejlépe od poslední obranné čáry ustupujících vojsk až do hloubky — do prostoru, kam se mají odcházející vojska přesunovat. Vytyčení os odchodu provést jednotným a vojskům snadno porozumitelným způsobem. Tak na příklad jsou-li vozidla svazku označena bílým trojúhelníkem s vepsaným číslem 36, je výhodné stejným znakem vytyčit i osy odchodu a na každé značce šipkou ukázat i směr odchodu. Jsou-li již komunikace vytyčeny jiným způsobem, je třeba s ním podrobně seznámit odcházející vojska. Kromě vytyčení os bude výhodné organisovat na nejdůležitějších bodech regulační službu.

Zvláštní pozornost nutno věnovat vyřešení otázek vzájemného rozpoznávání jednotek. Tu je nutno především stanovit, jak a kde budou označena vozidla a hlavně pak tanky odcházejících vojsk, hesla pro vzájemné rozpoznávání osob a hlavně pak signály pro vytyčení předního okraje. Přitom je třeba stanovit signál „Vytyčte přední okraj!“ a signál, jímž se přední okraj vytyčuje. Pro vytyčení průchodů v minových polích před předním okrajem je třeba přesně určit, jak a kde budou průchody vytyčeny, zejména pak pro noc.

Odpoutání vojsk od nepřítele ulehčuje široce prováděné ničení a zatarasování na cestách odchodu. Proto se při součinnosti musí upřesnit, kdo a kde provádí přípravu zatarasování a ničení, kdo určuje roznětové hlídky, kdo je oprávněn vydat rozkaz k ničení a jakým způsobem. Na příklad na určené heslo nebo na plnou moc podepsanou určeným náčelníkem. K tomu je třeba odcházejícím vojskům vydat mapu s vyznačenými objekty určenými ke zničení nebo k zatarasování.

Jak jsem se již dříve zmínil, budou odcházející vojska zpravidla v těžké situaci a bude jedním z hlavních úkolů vojsk v obraně podporovat boj ustupujících vojsk a chránit jejich odchod aktivní činností všech druhů vojsk, zejména pak dělostřelectva. Dělostřelectvo vojsk v obraně musí zahajovat palby na maximální vzdálenost a často i předsunovat část, zejména dalekonosného dělostřelectva, s cílem zahájit co nejdříve boj s útočníkem ještě daleko před předním okrajem vlastní zaujaté obrany. K plnění těchto úkolů je výhodné používat dělostřeleckých oddílů raketových střel, atomových kanonů a řízených střel. Při této bojové činnosti budou v předpolí vést boj ustupující vojska často ve složité a rychle se měnící situaci. Proto má zvláštní důležitost vyřešení otázek součinnosti dělostřelectva. Zdá se nejvýhodnější co nejméně těmito úkoly zatěžovat štáby odcházejících vojsk a plnit je štáby vojsk v obraně. Za tím účelem vysílat styčné důstojníky dělostřelectva od štábů bránících se svazků a útvarů k odcházejícím vojskům.

Přitom se řídit zásadou vysílat styčné důstojníky na stejné úrovni. Tak styčného důstojníka od štábu dělostřelectva bránící se armády do štábu dělostřelectva odcházející armády, styčného důstojníka z armádní dělostřelecké skupiny k armádní dělostřelecké skupině odcházejících vojsk a co možná vyslat i důstojníky do plukovních dělostřeleckých skupin. V krajním případě je nutno vyslat jen styčného důstojníka k štábu dělostřelectva odcházejícího svazku. Hlavním úkolem těchto styčných důstojníků bude zabezpečit účinnou podporu ustupujících vojsk v souladu s jejich palbami, informovat svého náčelníka o situaci vlastních a hlavně pak nepřátelských vojsk. Styční důstojníci dělostřelectva musí vzít s sebou vlastní pojítka k zabezpečení nepřetržitého a spolehlivého spojení a tím i účinné podpory ustupujících vojsk.

Při řešení otázek součinnosti pro přechod předního okraje obrany nutno upřesnit a sladit i organizaci protivzdušné obrany. Především je nutno provést vzájemnou informaci obou účastníků o organizaci protivzdušné obrany s důrazem na upřesnění prostorů bráněných proti vzdušnému napadení vojsky v obraně. Dále je nutno určit, kdy přejdou odcházející vojska na poslech sítě výstrahy vojsk v obraně, a vydat k tomu potřebné provozní údaje. Je nejvýhodnější, aby od poslední obranné čáry přecházela odcházející vojska do sítě výstrahy obránce.

Letecké zabezpečení odcházejících vojsk bude mít zvláště veliký význam a ve značné míře rozhodne o úspěchu celé této složité činnosti vojsk. Hlavním úkolem letectva bude chránit ustupující vojska, podporovat jejich boj a hlavně pak odpoutání z boje hromadnými údery na čelní obrněná uskupení nepřítele, provádět průzkum a stále plnit důležitý úkol — ničit zbraně hromadného ničení útočníka. Tyto své úkoly bude zpravidla plnit za celkové vzdušné nadvlády nepřítele, čímž nároky na dovedné naplánování a řízení této činnosti ještě vzrostou. Přesto však při řešení otázek přechodu fronty nebude třeba provádět nějakou zvláštní součinnost s letectvem, neboť toto v rámci letecké armády zabezpečuje jak činnost odcházejících vojsk, tak i vojsk obránce.

Při organizaci přechodu fronty je třeba klást zvláštní důraz na organizaci součinnostního spojení mezi odcházejícími vojsky a vojsky obránce. Je nutné pro překračování obrany vytvářet zvláštní radiové sítě. Přitom mezi armádami, po případě svazky plnicími zvláště důležité úkoly i radiové směry nebo spojení směrovými pojítky. Vysílání povolit jen odcházejícím svazkům a svazkům v obraně nařídít jen odposlech. Je přirozené, že je třeba k tomu zpracovat zvláštní nařízení pro organizaci spojení s potřebnými provozními údaji, volacími znaky a p. Přitom neopominout určit, jakých pomůcek k utajení se bude používat, a ty pak vydat všem vojskům plnicím tento společný úkol. Je výhodné pro přechod obrany zpracovat zvláštní signální tabulku, a tak zabezpečit rychlou vzájemnou informovanost bez prozrazení závažných údajů nepříteli.

Avšak sebelépe organisovaným součinnostním spojením nelze zabezpečit plnění všech společných úkolů. Bude proto nutno mezi odcházejícími a bránícími se svazky provést výměnu styčných důstojníků. Při organizaci součinnosti pak upřesnit rozmístění velitelských stanovišť a dobu vyslání styčných důstojníků. Je rovněž žádoucí vyslat od vojsk v obraně k odcházejícím vojskům styčné důstojníky průzkumu a tím zabezpečit nepřetržitou

a včasnou informovanost velitelů a štábů bránících se vojsk o situaci a o možnostech nepřítele.

Konečně nutno upřesnit, kdo a jak oznámí vojskům v obraně, že odchod již je ukončen, aby mohla být uzavřena minová pole a včas zahájen boj s útočníkem. Za tím účelem je nejlépe stanovit heslo, jímž velitelé zadních vojsk oznámí ukončení odchodu.

V předchozí části svého článku jsem uvedl variantu, kdy ustupující vojska budou v podstatě s to zabezpečit odchod hlavních sil zaujetím dočasné obrany částí sil, které pak po přechodu fronty hlavními silami postupně rovněž odejdou pod ochranou zadních vojsk. Zadní voje pak budou podporovány silami obránce, zejména jeho dělostřeleckými palbami. Je však nutno počítat s tím, že v některých situacích může docházet k přechodu vojsk obránce pod přímým tlakem pronásledujícího nepřítele, který bude zamýšlet vniknout do obrany spolu s odcházejícími vojsky. Proto bude nutné někdy předvídat vyčlenění části sil obránce, zejména jeho tankových, protitankových a ženijních záloh, s úkolem zahájit boj již na přístupech k vybudované obraně, zastavit postup útočníka a umožnit tak odchod desorganisovaných vojsk z předpolí. K podpoře těchto předsunutých vojsk musí obránce v široké míře využívat letectva, zbraní hromadného ničení, dělostřelectva a zatarasování.

Je přirozené, že při organisaci součinnosti je možno upřesnit i mnoho dalších otázek s cílem pomoci odcházejícím vojskům, avšak neoslabit bojeschopnost vojsk v obraně.

Tak je na příklad možno, aby chemické vojsko obránce provádělo radiální a chemický průzkum a aby místa speciální očišty byla v pohotovosti k zásahu ve prospěch odcházejících vojsk. Dále je možno připravit za předním okrajem obrany letučky s různým materiálem a ten pak vydat odcházejícím vojskům. Rovněž je nutno předvídat i poskytnutí pomoci dílenskými a vyprošťovacími prostředky a provádění odsunu nemocných a raněných do nemocničních zařízení obránce.

Je nejlépe, provádějí-li organisaci součinnosti pro přechod předního okraje obrany přímo velitelé odcházející a bránící se armády (po případě svazku) nebo jejich zástupce za účasti druhů vojsk. O provedení součinnosti je třeba pořídit zápis obdobný jako protokol o styku. Na základě tohoto protokolu je nutno vydat vojskům bojová nařízení a hlavně pak přezkoušet pochopení a proniknutí těchto rozkazů k vojskům a některých údajů — hesla pro vzájemné rozpoznávání a p. — i ke každému vojákovi.

Pro úspěšné vedení obrany nesmí být opominuto včas organisovat součinnost vojsk, která překročila přední okraj obrany, s vojsky, která převzala boj s nepřítelem. Způsob součinnosti bude mít vliv hlavně na správné zhodnocení situace — zda nepřítel zahájí útok z chodu, bez přestávky a bude se snažit vniknout do obrany spolu s odcházejícími svazky nebo bude-li znovu organisovat průlom.

Také otázka další podřízenosti těchto vojsk (odejdou-li do hloubky nebo zůstanou-li v obranném pásmu) bude mít vliv na rozsah a způsob organisace součinnosti.

V každém případě se musí přihlídnout k tomu, že se svazky, které odešly z předpolí, budou soustřeďovat v hloubce obranných pásem svazků, které již zahájily nebo v krátké době zahájí boj a jejichž prostory jsou

zaplněny vlastními vojsky a prostředky. Soustředování vojsk, která odešla z předpolí, nutně povede k zhuštění sestavy obránce, zvětší se možnost účinného napadení nepřátelskými zbraněmi hromadného ničení a dojde k přetížení komunikací. Proto musí být cílem organizace součinnosti zmenšit tyto nevýhody na nejmenší míru a zabezpečit především úspěšné vedení obranného boje.

Budou-li vojska, která odešla do hloubky obrany, podřízena veliteli vojsk v obraně, rozšíří se organizace součinnosti ještě o otázky úlohy a místa těchto svazků v operačním učlenění bránících se vojsk a jejich součinnosti s ostatními svazky při vedení obranné operace.

Vzhledem k tomu, že odchod vojsk a překročení předního okraje obrany v hloubce nebyl v naší armádě téměř cvičen a není praxe ve zpracování příslušné bojové dokumentace, uvádím jako příklad jednu možnou formu zpracování bojového nařízení odcházejícímu svazku.

PŘÍSNĚ TAJNÉ

Výtisk čis. 1

Počet listů 2

Veliteli 25. mechanisované divise

BOJOVÉ NAŘÍZENÍ 15 A ČÍS. 09 VS 15 A ...

Mapa 100 000 (vydání 1952)

1. *Nepřítel pronásleduje vojska 15. armády s hlavním úsilím na směru ... a vychází na čáru ...*

Zálohy nepřítele v hodnotě ... zahájily přesun v ... hod. po osách ...

2. *Po provedení součinnosti s velitelem 20. armády nařizují: 25. mechanisovaná divise odpoutat se do ... hod. od nepřítele a pod ochranou silných zadních vojsk překročit obranu vojsk 65. střelecké divise s předním okrajem na čáře ... po osách:*

čís. 1 ...

čís. 2 ...

čís. 3 ...

čís. 4 ...; této osy používat spolu s 75. střeleckou divisí pro přísuny a odsuny a pro přesuny orgánů velení.

Od čáry ... budou tyto osy vytyčeny péčí 20. armády až do prostoru soustředění 25. mechanisované divise bílými kruhovými svítícími terči s vepsaným číslem 65 a šipkou ve směru odchodu. Rovněž tak budou vytyčeny i průchody v minových polích před předním okrajem obrany 65. střelecké divise.

Zadními voji udržet do ... hod. čáru ...

Po překročení předního okraje obrany pokračovat v přesunu a do ... hod. soustředit se v prostoru celodenního odpočinku v prostoru ...

Vpravo odchází 9. mechanisovaná divise po osách ...

VS 9. mechanisované divise ...

Rozhraní s ní ...

Vlevo ...

3. Vozidla 25. mechanisované divise označte bílým svíticím kruhovým terčem s vepsaným číslem 65 na skle vedle řidiče, tanky na věži stejným způsobem se všech stran (využit dosavadního označení).

Heslo pro vzájemné rozpoznávání s vojsky 20. armády: »KULOMET — KOLÍN«.

Na signál vojsk 20. armády nebo vlastního letectva — červená světlice — vytyčte přední okraj svých vojsk vystřelením zelených světlic u každé roty.

K 65. střelecké divisi, jejíž obranu budete překračovat, vyšlete od ... styčného důstojníka, VS 65. střelecké divise v prostoru ...

Styčný důstojník 65. střelecké divise se bude u Vás hlásit ... spolu se styčnými důstojníky dělostřelectva a oddělení průzkumu. Váš odchod bude podporovat dělostřelectvo 65. střelecké divise hodnotou tří dělostřeleckých oddílů.

Požadavky na podporu předkládat skrze styčného důstojníka dělostřelectva této divise.

Dále Váš odchod zabezpečí letectvo hodnotou ... a ADS hodnotou ...

4. Přípravu ničení a zatarasování na osách Vašeho odchodu od čáry ... provede a roznětové hlídky určí 1./5. ženijní zatarasovací brigáda. Rozkaz ke zničení jsou oprávněni vydat Vaši velitelé zadních vojsk heslem: »PRACH — PRAHA.« Přehled objektů určených k ničení a zatarasení je uveden v připojené mapě (příloha 1).

VS 1./5. ženijní zatarasovací brigády ...

5. Protiletadlové dělostřelectvo 65. střelecké divise brání prostor ... hustotou hlavní ...

Po překročení předního okraje obrany 20. armády přejděte na její síť výstrahy. Provozní údaje ...

6. Pro překročení obrany 20. armády je organisována zvláštní radiová síť. Vysílání jednostranně provádějí jen svazky 15. armády; svazky 20. armády na příjmu. Provozní údaje jsou uvedeny v příloze 2.

Přímou výměnu zpráv s 65. střeleckou divisi provádět skrze styčné důstojníky; ty vybavit radiovou stanicí.

Při vzájemném styku používat zvláštní hovorové tabulky číslo 2101, která je připojena v 10 výtiscích (příloha 3).

Kódování map dosavadní.

7. Radiální a chemický průzkum ve Váš prospěch provádí od čáry ... 65. střelecká divise. Její místo speciální očištění je v pohotovosti k zásahu ve Váš prospěch v prostoru ... Zásah vyžádat skrze styčného důstojníka.

8. O poskytnutí pomoci vyprošťovacími a dilenskými prostředky provést dohovor s velitelem 65. střelecké divise.

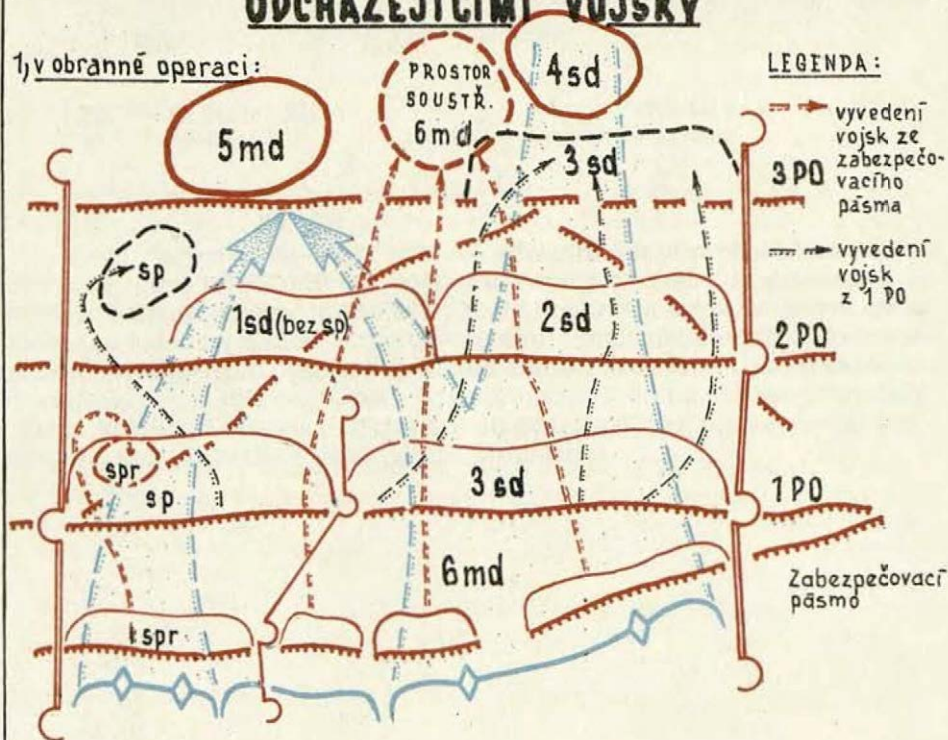
9. Hlášení předkládat v dosavadních lhůtách a dále o zahájení odchodu hlavních sil, o zahájení a ukončení přechodu předního okraje obrany 20. armády.

10. VS 20. armády ..., VPS 20. armády ...

11. Po překročení předního okraje obrany provádět zdravotnické odsuny do divisního obvaziště 65. střelecké divise do prostoru ..., odsuny materiálu do prostoru ... Doplnění PHM bude provedeno péčí 15. A v prostoru ...

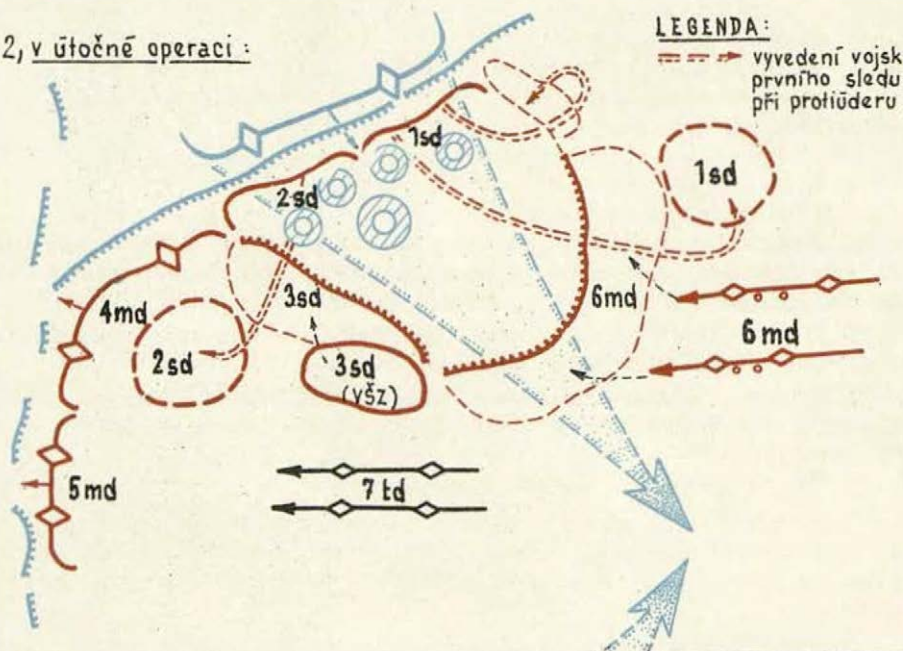
PŘEKROČENÍ PŘEDNÍHO OKRAJE OBRANY ODCHÁZEJÍCÍMI VOJSKY

1, v obranné operaci :

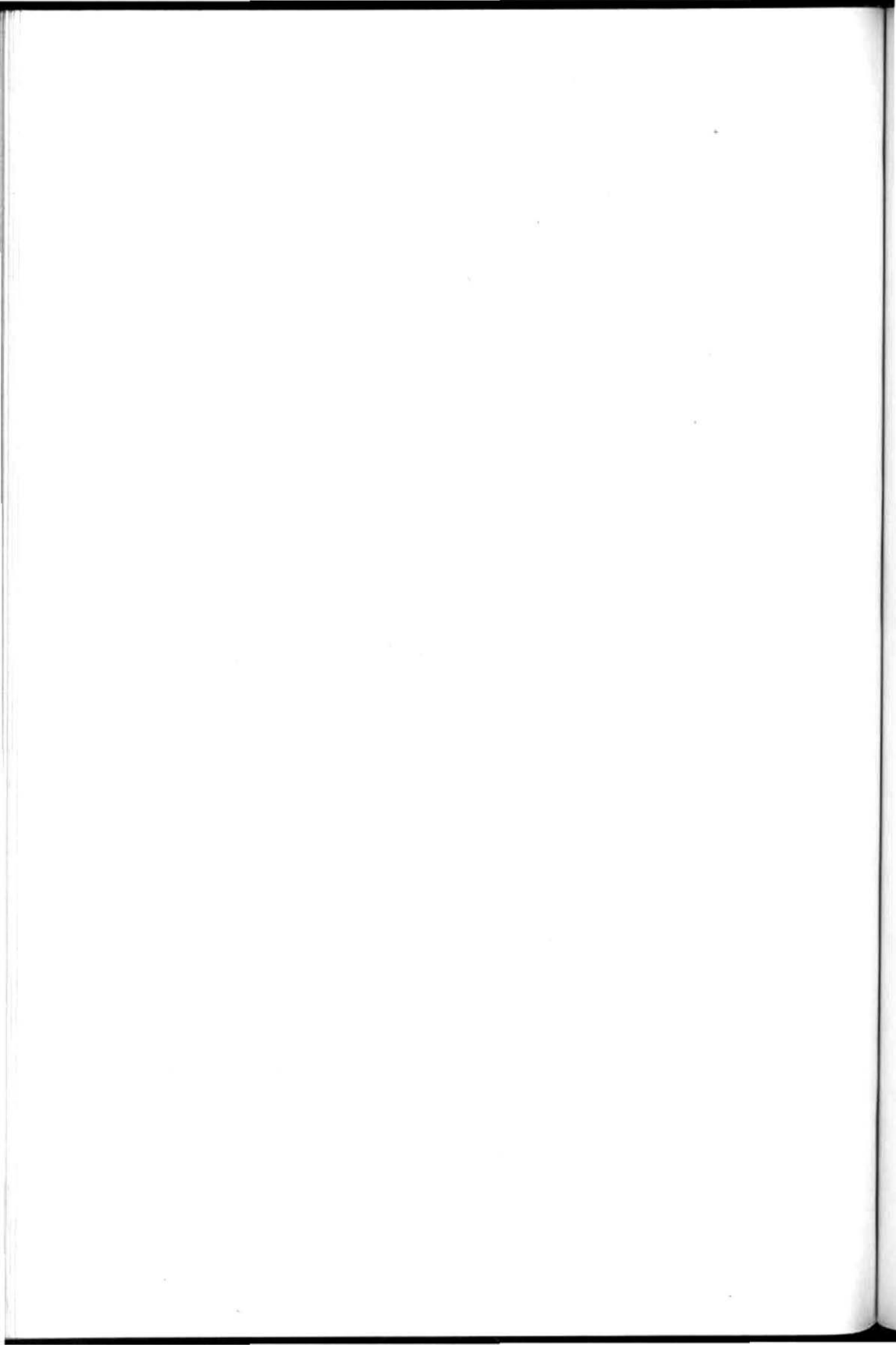

LEGENDA :

2, v útočné operaci :

LEGENDA :

- Přílohy: 1. Mapa objektů určených k zatarasování a ničení.
2. Provozní údaje pro spojení při překračování obrany 20. armády.
3. Hovorová tabulka čis. 2101, výtisk čis. 1 až 10 (přílohy nejsou připojeny — poznámka autora).*

Náčelník štábu 15. A
(podpis)

Velitel 15. A
(podpis)

*

Ve svém článku jsem uvedl některé základní údaje o provádění možné součinnosti mezi odcházejícími vojsky a vojsky obránce. Je přirozené, že tyto složité úkoly je vždy nutno řešit podle konkrétní situace. Hlavní důraz však nutno klást na včasné a rychlé vyřešení všech základních otázek a na proniknutí vyřešených otázek k vojskům a některých údajů až ke každému vojákov. Je nutno mít na paměti, že součinnost bude muset být provedena ve velmi krátkých časových lhůtách, a to podrobně, aby nemusela být prováděna na dalších nižších velitelských stupních.